

Verplicht Transparency Register EU - hoe staat het ermee?

Amsterdam, 4 oktober 2017 - Het is alweer ruim één jaar geleden dat de Europese Commissie een [voorstel](#) indiende voor een verplicht Transparency Register (28 september 2016). Het Transparency Register laat onder andere zien wiens belangen worden behartigd, door wie en met welk budget. Het nieuwe voorstel dient ertoe het bestaande register te hervormen. Uit [eerder onderzoek](#) van Transparency International blijkt bijvoorbeeld dat meer dan de helft van de registraties in het huidige register onvolledig, onnauwkeurig of gewoon onbruikbaar zijn. Ook is het bestaande register te vrijblijvend en vallen niet alle Europese instituties onder de reikwijdte. Wat is er in de tussentijd gebeurd?

Sinds 2011 houden de Europese Commissie (EC) en het Europees Parlement (EP) gezamenlijk een openbaar register bij voor lobbyisten, waarmee beoogt wordt de transparantie en verantwoording van het EU-besluitvormingsproces te vergroten. De Europese Raad (ER) vervult sinds 2014 een toezichthoudende rol binnen het register.

Ontwikkelingen rondom het Transparency Register

Op 15 juni 2017 heeft de Conferentie van Voorzitters van het EP, bestaande uit de voorzitter van het EP en de politieke fractieleiders, het onderhandelingsmandaat van het EP goedgekeurd. Het EP onderstreept de noodzaak van een sterke boodschap met betrekking tot de transparantie van de EU-instellingen. Ook benadrukt het EP het belang van een zinvol resultaat van de onderhandelingen.

Op 6 september 2017 hebben de drie EU-instituties (EC, EP en ER) elkaar ontmoet om voor het eerst standpunten uit te wisselen over het nieuwe, verplichte Transparency Register. Ze zijn overeengekomen dat dit onderwerp van groot politiek belang is en benadrukken hun inzet transparantie van de lobby, en dus van het EU-besluitvormingsproces, te vergroten door middel van een helder en doeltreffend kader voor lobby-activiteiten.

De vergadering werd bijeengeroepen door Estland, dat het EU-voorzitterschap bekleedt. De EC en het EP verwelkomden het initiatief als een positieve stap en gaven aan zo snel mogelijk te willen starten met de onderhandelingen.

Frans Timmermans, vice-voorzitter van de EC [zei](#): "In de Commissie bieden we volledige transparantie ten aanzien van lobbyisten die met ons praten. Het publiek heeft het recht om te weten wie het EU-besluitvormingsproces probeert te beïnvloeden. Nu is het tijd voor het Parlement, de Raad en de Commissie om gezamenlijk te komen tot een verplicht Transparency Register, zoals door de Commissie voorgesteld. We kunnen dit bereiken als we allemaal het eenvoudige principe toepassen dat de Commissie al implementeert: als een lobbyist niet in het register staat, komt hij er niet in bij een commissaris, een parlamentslid of het voorzitterschap van de Raad. We kijken ernaar uit om zo snel mogelijk de onderhandelingen te starten."

Nederland loopt voor

De Nederlandse ambassadeur Robert de Groot in Brussel, die onderdeel uitmaakt van de Permanente Vertegenwoordiging (PV) van Nederland in Brussel, publiceert [zijn agenda al enige tijd online](#). Hierin staan bijvoorbeeld bijeenkomsten met het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER), stafvergaderingen en ontmoetingen met andere ambassadeurs. Dit is een stap in de goede richting om het gat te dichten tussen de EU en burgers in Nederland, burgers wiens dagelijks leven voor een groot deel vanuit Brussel bepaald wordt.

Uiteindelijk is het niet de verwachting dat burgers zelf alle informatie van de websites zullen gebruiken, of dat burgers controleren wie met wie spreekt en welk dossier het betreft. Deze informatie wordt verzameld en beschikbaar gesteld door diverse toepassingen van maatschappelijke organisaties, zoals Transparency International met hun website [EU integrity watch](#) of door het Nederlandse [Lobbywatch NL](#) (waar Transparency International Nederland deel van uitmaakt).

Een volgende stap voor de Nederlandse PV zou kunnen zijn dat de agenda van de Ambassadeur beschikbaar blijft. Op dit moment wordt de agenda bij het publiceren van de volgende maand overschreven. Ook zouden de agenda's van de andere Ambassadeurs en hoge ambtenaren openbaar gemaakt moeten worden. Op dit moment worden de namen van de andere ambassadeurs wel getoond, maar staan daar geen gegevens onder.

Corporate Capture

Regeringen en overheidsinstellingen zoals de EU, bestaan om beslissingen te nemen namens en in het belang van burgers. Soms houdt dat het nemen van beslissingen en opstellen van normen in, waar de industrie zich tegen verzet. Dat klinkt misschien logisch, maar in de praktijk blijken besluitvormers nog vaak onder druk van lobbyisten te bezwijken.

Het [dieselschandaal](#) en de uitgeholde EU-emissieregels hebben [ondubbelzinnig aangetoond](#) hoe ver dit kan gaan, ten koste van de gezondheid van mensen, klimaatactie en milieubescherming. Wanneer bedrijfsbelangen een dergelijke prominente invloed hebben op het besluitvormingsproces, spreken we over 'corporate capture'. Er zijn veel meer EU-beleidsterreinen die risico lopen te worden ingepalmd door bedrijfsbelangen, zoals handel, belastingen en voedselveiligheid. Zo ook het [onderzoek van Lobbywatch](#) naar de lobby omtrent het toelaten van de onkruidverdelger glyfosaat op de Europese markten.

Iedereen die actief is in Brussel weet dat bedrijfslobbyisten de besluitvorming op vele manieren beïnvloeden. Dit gebeurt bijvoorbeeld via de financiering van denktanks of het produceren van industrievriendelijk onderzoek. Met het verbeteren van het Transparency Register bestaat er een mogelijkheid de ongebreidelde lobby aan banden te leggen.

Transparantie is overigens geen doel op zich, maar een eerste stap naar betere democratische controle en bestrijding van corporate capture. Slechts zodra de mate van invloed van bedrijven volledig inzichtelijk is, kunnen effectieve maatregelen worden getroffen om besluiten die het algemeen belang moeten dienen, te waarborgen tegen de (in veel gevallen) beter vertegenwoordigde bedrijfsbelangen.

Transparantie van vitaal belang voor vertrouwen

Binnen de samenleving lijkt het het draagvlak voor en het vertrouwen in de EU af te nemen. Daarom is het van vitaal belang dat er meer transparantie wordt geboden over de Europese besluitvorming. Belangenvertegenwoordiging is een essentieel onderdeel van de democratie. Echter, wanneer dit niet transparant en evenwichtig plaatsvindt, doet het juist *afbreuk* aan het democratisch gehalte.

In mei 2016 liep de [openbare consultatie](#) voor het voorstel voor hervormingen van het lobbyregister af. In juni 2016 liet onder andere de Europese beroepsorganisatie voor lobbyisten [zich positief uit](#) over een verplicht register. Hun aanbevelingen zijn in lijn met de [bredere aanbevelingen](#) van TI over transparanter lobbyen in de EU. TI vindt dat de instituties van de EU zelf ook een belangrijke rol spelen in het transparanter maken van lobbyactiviteiten. Zo zouden de instituties alle gesprekken die zij met lobbyisten voeren moeten publiceren. Daarbij moeten zij verwijzen naar de specifieke wetgevingsdossiers die zijn besproken. Nederland heeft als een van de weinige landen, hier al een eerste stap gezet.